

J. Käisi koolkonna ja Steiner-kooli põrimeadelt.

1. Ajaloolis-pedagoogilise lähtekoha erinevus.

J. Käis tuli kooliühenduse vajadusest (ja
ühles oma süstemi väljatöötamise juurde)
taariga kooli ümnikõhkkonnast, vana
kooli aalstist; ta pöördus tolleaegse
~~eksperimentaalse~~ mis last tema olemuses
ei näinud ega pödanudki vajalikuks arvestada.
Käis pöördus tolleaegse eksperimentaalse peda-
googika ja (laste-)psühholoogia poole, millel rajanes
tolleaegne reformpedagoogika. Neist lähte-
kohtadest ^{ja lastekooli ühik} ~~juhindudes~~ ^{ajendat} ta välja oma
pedagoogilise kontseptsiooni - nii üldpõhase
kodulooaast kui samuti isetegevuse
ja individuaalse tööviisi.

R. Steiner - lähtub 19. saj. II poolel toimunud
 müstilisest teosofia-õpetusest ja jõuab juba
 enne I m/sida antroposofia vabalt loomiseni -
 ka müstiline, segu idamaade teosofiilistest ja ka
 Euroopa teosofiilistest ideedest, mille järgi inimene
 oma oma vaimseid võimeid arendades on suuteline
 tunnistama oma olemuse muudu varjatud kihistusi
 ja saada ühendust üldloomulike vaimsete olemustega
 (übergeordnete geistige Wesenheiten). I m/saja-aegsest
 ja -järgsest ühiskonnahädadest, vaimsest kriisist
 ja talaraualutusest otsib Steiner välja pääsu
 inimese tundmaõppimisest → antroposofiast.
 Kõrgepealt ta põstuleerib nn. kolmikülgendusega
 ühiskonna (Dreigliederung): majanduselu
 (Wirtschaftsleben), Õiguselu (Rechtsleben) ja
 Vaimuelu (Geistesleben). Siinjuures peab vaimuelu,
 s.h. kool ja haridus olema kahest esimesest
 täiesti sõltumatu. (Kuna riik on peamiselt nähtu,
 oma eesmärkidelt sageli, siis peab kaardatus lahutama
 riigi riigi huvidest, vaid ainult lapsest enesest).

Ta loob erilise, n.n. vaimuteaduse (Geisteswissenschaft).

Ta konstrueerib karulise, müstlise inimloomuse-
inimkeha struktuuri, mis koosneb füüsilisest
kehast, eeterkehast ja astraalkehast (need on
omased ka vastavalt mineraalidele, taimele ja
loomadele) ning lõpuks inimene mina, minas.
See mina jõuab üleloomeliku, jumaliku alge
^{inimuse endale ja kõrgema häälele olemise teadmiseni.}
tunnustamiseni. Kõrgete aistingutega seda ei
sanda. Selline postfuraaliline käsitlus inimese
uurimisel (tõnelt eksperimentaalne pedagoogika ja
psühholoogia) on pöördunud. Hingestõlgamises on
tegurid, mis ei ole niiviisi mõeldavad.
Nii formuvad üleloomelised füüsilisest kehast
eeterkehasse, sealt astraalkehasse kuni kõrgema
hääleamiseni. Konstrueerides vastavalt lapse hinge
ja arengu tee, mõtestab õieti kogu senise
kannatuse ümber, sulatab omad pedagoogilised
põhimõtted ja nõuded. Siiet loodab ta lapse
parandamise kaudu jõuda inimesena parandamiseni.

Käis üldiselt ei tavaliselt praktiliselt teoreetiliselt
(mõningane erand on „Õpetuse alused ja teed“),

ammugi selliseid abstraktseid metafüüsilisi konstruk-
tsioone. Käis lähel, peale lühikest, konkreetsel
pedagooogilis-psühholoogilisel põhjendusel kogu konkreetsete
näidete ja põhimõtete juurutamise juurde.

Külli on Käis viljakas ja ^{hästi} argumentaarne publitsist,
kui ta võitleb oma ideede eest, sõdib tagurliku
koolipoliitika vastu.

[Steinert on ilmunud üle 40-50 nimega.]

5

2. Kummatigi on Steinori pedagoogikas mõtteid,
mis sarnanevad või väga lähedased Käibi koolkonnale.

- Mõlemad rõhutavad: õpetus-kasvatuse lähtu-
lapset.

Käisit: lapsepärasuse ja eluläheduse nõue =
s.o. arvestada lapse arenguastet, kooliastmeid.
arvestada lapse ümbi- ja keskkonda, kuhu ta tuleb kooli.

Steinor - elitab üksikajalikumalt lapse
arengu faasid, mida tuleb arvestada. Ta seob
seda küll müstilise "Kehade" vahetusega, nende
vahel olivate "kardinate" avarehiitiga (ego k7),
kuid puistitab pedagoogiliselt väärtustikke nõudeid.
Igas etapis on lapsel erinev vastuvõtu-võime,
millest ei või üle hüppata, mida ei või jätta kahtlemata.
M. Kuni 7. eluaastani - õpitakse ruimeseks saama -
õpitakse käima, ~~ja~~ nääkimist, võtab vastu mitte
verbaalselt, vaid esmalt ~~ka~~ jälgendades.
See on ^{III} ettevalmistav aeg.

Järgmistel aastatel on eriti tähtsusega lapse fantaasia arendamine (mumajutte!). Eriti 12-13-aastaselt. Mitte liigselt intellektuaalseid mõisteid! (vt. ego lo 9) Alles murdeeas ilmugu need. Jne, jmt.

– Mõlemad koolkonnad peavad tähtsaks individuaalset lähenemist lapsele.

Käis: ... et avastada lapses tema eeldus, võimused, võimaldada ühesannetes välkum, erinevat tempo, iseseisvust (vt. tööjuhataste menetlus). Käis lähtub isiksuse arendamisest, et jõuda selle kaudu rikkaka, tugera, demokra. ühiskonda. Individuaalne ja sotsiaalne diallekтика, kodanliku ja riigi diallekтика (Käis peab silmas EÜ kodanliku kasvatamist, Nõuk. Võimu aeg → ...). „Keskmesest tühjusest“

Steiner: Laps tuleb avastada: esimeste kooliaastate tähtsaim ülesanne on lapses kohtumised eelduste avastamine, nägemine, kaitsmine nende arenevuslike kaasaastamine. Last ei saa kasvata da sellises, kes ta ei ole.

7

Kuid Steiner: kool olgu vaba, sõltumata riigist,
ja iganugusest ideoloogiast(!). (See kaldub kõvasti
usulisse, müstikalistse ideoloogiasse!).

Tal olivat mõte, et vaba inimese areng toetab
kõige paremini ka ~~ning~~ majanduse ning riigi
arengut. (B! ulla pole leidnud sellist võidet lemal!?)

Sotsiaalse kasvatus alal on Käis kahtlemata
elulähedaselt tugevam, dialistiline.

Käis tuleb ju kodu armastuse ja sealt kodumaa
armastuse juurde, rõhutamata küll poliitikat,
riigi - külge, vaid koduloodust ennast.

Stement see ilmset(!) puudub. Tema suundub
kõrgema vaimse oluse, jumala sünnetuuse
poole.

– Üks Steiner-kooli põhiprintsiip on kunstiline
õpetus. Steinerpedagoogikas pööratakse üldse
 suurt tähelepanu tundefääri arendamisele. See
 hõlmab kõiki õppeaineid ja samuti ruumi –
 kujundust. Lapsed arendavad mitmenegust
 tegevust kunstialadel. Siin lapse võimed avanavad.
 Harginud kunstialal arendavad lastes tunded,
 mõjuvad psüühiliselt pinget vabastavalt, teevad
 lapsed vastuvõtlikumaks ... Goethe värviteooriaest...

Käsi töötas ei leia me vastavat võrreldavat
 kunstilisele koostamisele. Ka ei viita ta selle tähtsusele.
 Tema juhtimisel olis VOS-is oli kõrgel järjel
 muusika (orkester, koor) ja isetegevuslik kunst-
 harrastus (laulu, hõbe). Küll rõhustab Käsi
looduse vaatlusi, tegevusi looduses, looduse ilu
 (oli ju ta loodusteadlane).

Ühtlasi on Steiner-pedagoogikas arendab kogu
 kunstiline kasvatus ^{teadus} ~~käsitöö~~ rolli;
 (nähtavasti ka emakeel).

- Nii Käs kui Steiner püstitavad põhimõtte-
lvalt traditsioonilist koolist erineva
õpetaja ja õpilase vahet. Steiner-koolis
~~on~~ peetakse kasvataja-õpetaja, tahtsaimaks
õppevahendiks. Õpetaja - kasvataja peab
pidevalt jälgima oma kasvandiku arengut,
teda selles aitama. Selliste õpetajate ette-
valmistamine on raskemaid probleeme.

Käs tunnistab vana passiivsuskooli
suuremaks pahaks ebaloomuliku vahetada
õpilaste ja õpetaja vahel. Kuulas see vahe-
kord kujuneb käisilikus koduloolse üldõpetuse
ja tegevuse ja ind. loovuse tundides.

Oma kätte, võs armu (13. II 21) rõhutab Käs,
et ^(deservant mõtteid) kasvataja peab õpetaja te olema ^(seisvalt mõtteid) (starkus)

Ühe käsi õppeprogrammides - nende
paandlikkus, ruumi kodumõõnuse määrale,
õpetajale suuremat vabadust!

> Steiner-kooli ja tavalise (alg)kooli eesmärkide (formaalselt) samasamalaadsus. Olulised erinevused esmased kasvatuse ja õpetuse meetodites, arengulases metodikas, ka üldises didaktikas.

Põhilselt lahendab Kätisi koolikoua didaktika-metodika need küsimused samas tões, tšegi-konkreetselt olukorrale vastavemalt.

Steiner-kooli didaktika ei ole ka mingi järe igaveseks loopule viidud süsteem. Ta peab muutuma, tšingituna rahvuslikult pedagoogilisest pöündist, (õieti - võrsuna sellel pöündil).

Steiner pedagoogika, kui sealt võetakse jätta selle müstlikud konstruktsioonid inimkeha-arengumise kohta, on palju ühist sellega, mis Kätis tõi meie pedagoogilise ^{praktika} mõttes juba 60-70 aastat tagasi. Suis oli ka Kätisi-kool oma aja alternatiivne kool! Rõõustagem Steiner-kooli rõõudiga edas Kätisi üldõpetuse ja inimest. tšõõvise didaktikat-met.t.

Stemeri filosoofia

Ilmraabide teadus, lamed teadus,
loomade teadus, inimene.

Peale surma vabaneb inimene - füüsilisest
kehast, eelkehast, astraalkehast ja moonast,
mis on teatud määral just kui üks koor temale.

Goethe ka meels - kuid õieti kandis ta maastluse
üle oma luuletustesse. Värvipets - kuid ta ei
olenud füüsik. Teodusteadus - kuid ta
ei ole täpselt selle süsteemi saanud.

Goethe ei ole korraldust, "õigesti" ilma hindamud.

Rudolf Steiner 1861-1925 -

ligelus teosofaga, rajas 1913 Reserava teo-
soofilise liikumise - antroposofia = (Šveitsis kodus).
Steineri antroposofia on läbi põimitud rnda
filosoofia, gnostikute ja uusplatonismi õpetustega,
võnes teosofast tunnetusopetuse rrdatamisega
ja religioosse elemendi hülgamisega. Inimene võib
varmses kaemusess tunnustada kõrgemaid, varmses
ilemeelelasi maadlusi ja neid õnnustada teatavati
meditatsiooni harjutustega. (Esti Entsiklop. W.F.)

astraalaste - teosofas ja spiritismis amelisest ja
aistlisest maailmast kõrgem olemasole vorm.

Astraalkõho - inimese sehtatud, eeterline keha, mis
võib inimese eluajalgi ajuti lahkuda maasest
kehast, teeteda Reservalt ja säilida peale surma.
Astraalastest veel kõrgem on puhtvaimne
mentaalaste. (Esti Entsiklop.)

R. Steiner - asutas 1913 Basel: Lohedal Törnachis
Johannis Tempel - "Goetheanum"

Programm der Dreigliederung - Wisskomm
organisch kolmige: Varmueln, Figuse-eln,

Majanduseln.

Andis regi vājs ajonys "Dreigliederung"
Bundel für Dreigliederung "Drei"

(Meyers Lexikon)

Astral-leb - ^{auch:} Ätherisches, pneumatisches Äther-leb -

In vielen älteren philos. Lehren als eine erste, feinste
ganz oder fast unstoffliche, sinnlich nicht
wahrnehmbare Wandlung des Geistes zum Seelischen

② hin angenommen. Der A-leb ist das unmittelbare
Werkzeug der Seele, mit dem sie belebend und aus dem
Stofflichen zum Geistigen hinlenkend auf den
irdischen Geist einwirkt. Es ist ein platonisches, pures

Okultisten-spiritistisches Objekt ka:

ein dritter, durch den Äther (Fluidal-) Körper
mit dem irdischen verbundenen, übersinnlichen Leib des Menschen

Nright, Georg Henrik von - f. l. dr. Soome
 filosoof 1816 Helsingis (ema baroness Maria
 Elisabeth von Trar)

Helsingi ülikooli filosoofia õppejõud (43-46)
 siis samas professor (46-61), siis Cambridge'i
 ülikooli prof. (48-51), Cornell, California,
 Pittsburghi ülikoolis. Turus. Rea akadeemias
 lüige (Rootsi, Prt). Helsingi ülikooli, Liverpooli
 ja Lundi ülikooli audoktor. Elab Helsingis (maig?)

Hittgenstein?

Antroposofia: R. Steineri loodud uus „Gestewissenschaft“
(vaimutadus). On tegu idamaade teosofistide ja
ka euroopal. teosofistide ideadest.

Inimase ~~ja~~ vaimse organi arendamise kaude-
saab neid muuta suhteliselt inimse ^{olemise} ~~mitte~~
vajatust kiskstist (ja ka kosmiline olemasolu!)
tunnetamises ja seeläbi viia inimest lähendusse
ütleomulike vaimse olemusega (~~ge~~ übergeordnete
gestoge Wesenheiten). Otsib omak. Fuge Goethe maa-
rmaaraadest. Leida kõiges meelises perikurat
ütlemeelset (übersinnliches).

Tema pealt antet selts ante, Dornachis eine
freie Hochschule für Gestewissenschaft - Goetheanum.
Stuttgartis antati kirjastus „Der kommende Tag“,
„Freie Waldorfschule“.

Tesed: „Die Geheimwissenschaft“ (1925) -
„Wie erlangt man Erkenntnis der höheren Welten.“ I Th. (1921)

F. Rikelmayer: Vom Lebenswerk R. Steiners (1921)

Gleimert on loojud ka kunsti üle. Ta on se
maabnud ja graafika tegelnud.

S. 1861. a.

(Meyers Lexikon)

16

R. Steiner (Öppimud Niemi Politechnikumis -

tõotanud Hermannis Guelke kooli võlga andamisel,
 mille Guelke loodas traditsiooniks tõsta, värvitopest =
 loometas, "das Magazin für Literatur" =
 peeldas Nietzsche, Stirneri individ (anarkistlike)
 vaateid - Tundi kuni Spiritualismi vastu,
 teosofia vastu. Berlinis peeldas loenguid teosofia
 kaldab müstikasse. Tõi oma peeldasate
 teosofia antroposofia seltsi - Sverbi - Dornackis.
 T m/sjõ loengustal tuli välg. teosofiaalse organisatsiooni
 Dreigliederungga - kolm teosofiat organis!
 Wasmuth, Riguselu (Rechtsleben) - Maj. elu (Hochschulleben)
 (Geistesleben)

Tegi alates 1881. a. sügavest laadaldast Propagandast.
 Antas vastava kirjastuse, Waldorfi kooli (H. Lietzi idelad
 kaardades) Stuttgartis, ajakirja "Dreigliederung", 2. ja 3. ri.
 "das Goetheanum". Tema surma järel jätkas tema
 lood Albert Steffen ja preester Rihel Meyer.
Tema teosofiaad teosof: die Philosophie der Freieheit (1918)
 "Theosophie. Einführung in übersinnliche Welt erkennen
 und Menschenbestimmung (1905, 1920) -
 "Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren Welten" (1909)
 "Der Menschenrätzel" (1916), "Von Seelenrätselein" (1917)

Rudolf Steiner. Die Geheimwissenschaft
im Umriss.

(Siebente bis fünfzehnte, vielfach umgearbeitete,
ergänzte und erweiterte Auflage.)

Leipzig, 1920. [Rechnungsnummer 23 589]

Geheimwissenschaft - mis lodantadasesh iik, kangamek
klafab. (S. 5).

Geisteswissenschaft - Turmboomuse „Struktur“

R. Steiner - eeteraka (ka fairmedel)

- astraalaka - hing - (ka loomadel)